

Samen zorgen

Waarom

De aanleiding voor het schrijven van deze notitie is de veranderende kijk op de zorg. Een nieuw uitgangspunt hierbij is het 'samen zorgen'. Met dit in het achterhoofd is gekeken hoe we vanuit 'de Blanckenborg' hieraan invulling willen geven. De vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe. Steeds vaker wordt eerst gekeken of het eigen sociale netwerk kan bijspringen. Wat kunnen familie, vrienden, burens doen? Pas daarna komt de professionele zorg of ondersteuning in beeld. De samenwerking tussen deze informele en formele zorg vraagt de komende jaren onze aandacht.

Visie van 'de Blanckenborg'

'de Blanckenborg' staat voor kwaliteit van leven en het bieden van warme zorg. Om die missie verder vorm te geven, wordt gekeken naar een nieuwe balans tussen eigen regie, participatie en een sluitend netwerk van informele zorg en professionals. 'de Blanckenborg' is ervan overtuigd dat een goed samenspel tussen professionele zorg en informele zorg bijdraagt aan de kwaliteit van leven. Dit willen we bereiken door de samenwerking tussen de mantelzorgers/vrijwilligers en de professionals goed op elkaar af te stemmen.

Mantelzorg versus vrijwilligerswerk

Vrijwilligers verrichten werkzaamheden in enig georganiseerd verband, onverplicht (niet geheel vrijblijvend) en onbetaald ten behoeve van anderen. **Mantelzorg** vloeit rechtstreeks voort uit de relatie en is ongeorganiseerd.

Vrijwilligers:	Mantelzorger:
voor vrijwilligerswerk wordt bewust gekozen	overkomt je, je rolt er in
kunnen zelf bepalen hoeveel tijd er aan wordt besteed	houdt nooit op, soms 7 dagen per week
kunnen afhaken als de zorg te veel of te zwaar wordt	moet alles doen, ook wat hem niet ligt
vrijwilligerswerk wordt vaak als ontspanning ervaren	door mantelzorg bestaat de kans op psychische en lichamelijke overbelasting
deze zorg betreft iemand buiten de familierelaties	deze zorg betreft iemand uit de familie- of vriendenkring of burens
door vrijwilligerswerk breiden contacten uit	mantelzorg beperkt in het onderhouden van contacten.
voelen zich vaak gewaardeerd	voelen zich vaak ondergewaardeerd
vrijwilligerswerk wordt "mooi" gevonden	mantelzorg wordt vaak vanzelfsprekend gevonden
krijgen vaak een training	krijgen geen feedback
hebben vaak onderling contact, er worden vaak activiteiten voor hen georganiseerd	Veel mantelzorgers hebben geen contacten met andere mantelzorgers

Met de toenemende aandacht voor mantelzorgers in de media en de ondersteuning die zij kunnen krijgen door onder andere de komst van Steunpunten Mantelzorg, zullen sommige van de genoemde punten wellicht wat gaan veranderen. Voor 'de Blanckenborg' betekent dit meer aandacht voor de mantelzorger. Dit in de vorm van het uiten van waardering, het bieden van een luisterend oor en het tonen van begrip. Dit is van wezenlijk belang. Indien dat niet voldoende is, kan er verwezen worden naar het steunpunt mantelzorg

De juridische verhouding

De organisatie is verantwoordelijk voor de schade die een **vrijwilliger** kan veroorzaken maar niet voor de schade die een **mantelzorger** kan veroorzaken. De mantelzorger is vrij in zijn handelen mits de cliënt (of diens vertegenwoordiger) hiervoor toestemming geeft.

Verantwoordelijkheid van de organisatie:

De organisatie is zich ervan bewust dat de ondersteuning naar de mantelzorg en het binden van de mantelzorg verbeterd kan worden. Dat was ook de aanleiding om het project voor mantelzorg in te dienen als innovatief project bij het zorgkantoor.

Vanuit het beleidsplan is inmiddels gestart met het invullen van de zorgkaarten om een eerste inventarisatie te kunnen maken welke taken anders ingevuld kunnen worden. Als gevolg van het anders denken wordt meer regelruimte gecreëerd bij de professional en is meer tijd beschikbaar om de mantelzorg de benodigde aandacht te geven.

In de praktijk maakt het zeker in de beleving van de klant en de mantelzorg verschil of zorg wordt verleend in de thuissituatie of binnen de muren van de zorginstellingen. Deze verschillen zijn essentieel. De zorg thuis speelt zich uitsluitend af in de de privé-omgeving, waar klant en mantelzorg alle zeggenschap hebben. Bij zorg met verblijf, dus binnen de muren van 'de Blanckenborg', delen klanten (gedeelten van) hun woonomgeving met anderen. Dit (deels) publieke karakter vraagt andere kaders (huisregels). Maar in beide situaties zal de professionele zorgverlener aan moeten sluiten bij de leefwereld van de klant en zijn naasten. Samenwerking met mantelzorgers vraagt een cultuuromslag waarbij de gehele organisatie maar ook de mantelzorgers betrokken zijn.

Voor een goed samenspel tussen mantelzorgers, familieleden en beroepskrachten worden in dit kader de volgende doelstellingen gesteld:

- De mantelzorg wordt voldoende en naar wens geïnformeerd.
- De communicatie tussen professional en mantelzorg verbetert.
- De mantelzorg wordt gezien als gelijkwaardige partner / of als mogelijke hulpvrager. Hiermee wordt bedoeld dat de mantelzorg op het ene moment een partner is bij de uitvoering en op een ander moment de hulpvrager voor ondersteuning.
- De zorgtaken van de mantelzorg worden opgenomen in het zorg/leefplan.
- De mantelzorg krijgt ook ondersteuning vanuit de organisatie ten aanzien van scholing / informatievoorziening.
- Maandelijks wordt een 'mantelzorgcafé' georganiseerd, waar mantelzorgers bij elkaar kunnen komen om elkaar te ontmoeten, met elkaar te praten en om inhoudelijk thema's met elkaar te kunnen bespreken.

Wat kunnen taken zijn voor de mantelzorg:

- Ondersteunen bij het schoonmaken van het appartement.
- Wekelijks spelletje doen/wandelen etc.
- Helpen met de maaltijd.
- Een gepland zorgmoment overnemen.
- Halen en brengen naar de kapper.
- Etc.

Per cliënt worden de taken vastgelegd in het zorg/leefplan.

Vroegsignalering

Naast de inzet van informele zorg bij klanten die in zorg komen of zijn, kan informele zorg ook al worden ingezet als een klant nog niet zorgbehoevend is, nl. de zgn. "voorzorg-klant". Vrijwilligers, maar ook mantelzorgers, kunnen een belangrijke rol spelen in de preventieve sfeer. In de preventieve sfeer kan bijvoorbeeld de professionele zorg worden uitgesteld door vrijwilligers in te zetten en/of de mantelzorg te begeleiden. Daarnaast liggen mogelijkheden in vroegsignalering. Voorbeeld hiervan is de groep vrijwilligers die dagelijks de warme maaltijd bezorgt. Indien de klant niet thuis wordt getroffen wordt door het hoofd van de voedingsdienst de eerste contactpersoon benaderd. Door goede banden met en inzet van vrijwilligers kunnen signalen sneller worden opgepikt en preventieve maatregelen worden genomen.

Opzetten mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid

Mantelzorgvriendelijk beleid als onderdeel van het personeelsbeleid draagt bij aan een organisatiecultuur waarin werknemers met mantelzorgtaken de mogelijkheid hebben betaald werk met vaak intensieve zorgtaken te combineren. Dit beleid zal medio 2015 worden ontwikkeld en opgenomen in het bestaande personeelsbeleid.

Familie participatie

Familieparticipatie, het meehelpen door een naaste bij de verzorging van een familielid, heeft de aandacht. Dit betreft de eerste contactpersoon en familieleden/andere bekenden die op incidentele basis betrokken zijn bij de zorg voor de cliënt. Het uitgangspunt hierbij is dat cliënten toen ze nog thuis woonden contacten onderhielden met familie, vrienden, burens en collega's. Die vormen tezamen het sociale netwerk. Ook na de verhuizing naar bijvoorbeeld een zorgcentrum blijven bekenden waardevol voor het welzijn en welbevinden van de cliënten. Betrokkenheid en deelname van familie en andere bekenden uit het sociale netwerk verdienen alle ruimte. De organisatie moet nog meer werken aan het bieden van de ruimte en het stimuleren van de betrokkenheid van dit netwerk

Door hier meer aandacht aan te schenken, willen we bereiken dat:

- Familie weet wat er van hen verwacht wordt en wat ze van de organisatie kan verwachten.
- Medewerkers minder werkdruk en meer werkplezier ervaren door betere contacten met familie.
- Familie een open houding ervaart bij de medewerkers en bereid is meer te participeren.
- Cliënten zich prettiger voelen en minder beroep doen op zorg.

Voorbeelden waarbij familie kan helpen:

- Dat blijven doen wat de familie ook gewend was thuis te doen.
- Ondersteunen bij het invullen van het formulier levensgeschiedenis.
- Betrokken bij MDO.
- Aanwezig zijn bij de rondleiding en het intake gesprek.
- Etc.

Vrijwilligers

'de Blanckenborg' ziet vrijwilligers als belangrijke ondersteuner in de mogelijkheid om klanten langer in hun lokale sociale netwerk te laten functioneren. Dit draagt bij aan het zoveel mogelijk zelf de regie blijven houden over hun eigen leven, en behoud van kwaliteit van leven. Binnen 'de Blanckenborg' dragen vrijwilligers in grote mate bij aan de totstandkoming en kwaliteit van de zorg en dienstverlening. Zij vormen mede de oren en ogen van de organisatie. Zij vangen signalen op die kunnen leiden tot aanpassing of vernieuwing van het beleid. Aan de organisatie de taak het vrijwilligerswerk te behouden en verder te versterken binnen de instelling, zie verder het vrijwilligersbeleid van 'de Blanckenborg'.

Tot slot de rol van de gemeente

De zorg bevindt zich in een transitie waarbij de overheid meer verantwoordelijkheden neerlegt bij zorgverzekeraars en gemeenten. Dit brengt voor deze partijen en voor zorgaanbieders veel onzekerheid en financiële risico's mee op het gebied van toezicht houden (zorginkoop afspraken) en het maatschappelijk draagvlak. Dit betekent dat de gezondheidszorg haar maatschappelijke verantwoordelijkheid daarin moet nemen.

In dit kader geeft de Raad voor de Volksgezondheid & Zorg in haar advies "Regie aan de poort, de basiszorg als verbindende schakel tussen persoon, zorg en samenleving" twee oplossingsrichtingen:

- 1) Ten eerste moet de gemeente de urgentie van meervoudige problematiek lokaal zichtbaar maken. Tevens is zij aan zet om de basiszorg lokaal te organiseren, samen met de zorgverzekeraars en zorgaanbieders. Naast de regierol heeft de gemeente de taak om het werk van steunpunten Mantelzorg financieel mogelijk te maken.
- 2) Wijkgerichte multidisciplinaire basiszorgteams die de basis vormen van de aanpak, met huisartsenzorg, verpleegkundige zorg en maatschappelijk werk als kerndisciplines.

Vanuit 'de Blanckenborg' zal worden ingespeeld op het opzetten van voorliggende voorzieningen om daar waar kan professionele zorg te kunnen uitstellen. In voorbereiding is het opzetten van een Eetpunt voor ouderen en mensen met een beperking en het bieden van dagbesteding en werkervaringsplaatsen in het kader van social return. Hiervoor zal nauw worden samengewerkt met de gemeente om vanuit de participatiewet invulling te kunnen geven aan de benodigde "handjes".